तस्मादनार्ज्जवे बुद्धिर्न कार्य्या ते कदाचन । असाधुभ्योऽस्य न भयं न चौरेभ्यो न राजतः ।
अकिञ्चित् कस्यचित् कुर्व्वन्निर्भयः शुचिरावसेत् । सर्व्वतः शङ्कते स्तेनो मृगो ग्राममिवेयिवान् ।
बहुधा चरितं पापमन्यत्रैवानुपश्यति । मुदितः शुचिरभ्येति सर्व्वतो निर्भयः सदा । ९२४
न हि दुश्चरितं किञ्चिदात्मनोऽन्येषु पश्यति । दातव्यमित्ययं धर्म्म उक्तो भूतहिते रतैः ।
तं मन्यन्ते धनयुताः कृपणैः सम्प्रवर्त्तितं । यदा नियतिकार्पण्यमथैषामेव रोचते ।
न ह्यत्यन्तं धनवन्तो भवन्ति सुखिनोऽपि वा । यदन्यैर्विहितं नेच्छेदात्मनः कर्म्म पूरुषः ।
न तत्परेषु कुर्व्वीत जानन्नप्रियमात्मनः । योऽन्यस्य स्यादुपपतिः स कं किं वक्तुमर्हति ।
यदन्यस्य ततः कुर्य्यान्न मृष्येदिति मे मतिः । जीवितुं यः स्वयं चेच्छेत् कथं सोऽन्यं प्रघातयेत् । ९२५०
यद्यदात्मनि चेच्छेत तत्परस्यापि चिन्तयेत् । अतिरिक्तैः संविभजेद्भोगैरन्यानकिञ्चनान् ।
एतस्मात् कारणाद्धात्रा कृशोदं सम्प्रवर्त्तितं । यस्मिंस्तु देवाः समये सन्तिष्ठेरंस्तथा भवेत् ।
अथवा लाभसमये स्थितिर्द्धर्म्मोऽपि शोभना । सर्व्वं प्रियाभ्युपगतं धर्म्ममाहुर्म्मनीषिणः ।
पश्यैतं लक्षणोद्देशं धर्म्माधर्म्मे युधिष्ठिर । लोकसंग्रहसंयुक्तं विधात्रा विहितं पुरा ।
सूक्ष्मधर्म्मार्थनियतं सतां चरितमुत्तमं । धर्म्मलक्षणमाख्यातमेतत्ते कुरुसत्तम । ९२५५
तस्मादनार्ज्जवे बुद्धिर्न ते कार्य्या कथञ्चन ।

इति श्रीमहाभारते शान्तिपर्व्वणि मोक्षधर्म्मपर्व्वणि धर्म्मलक्षणकथने षष्ट्यधिकद्विशतोऽध्यायः ॥ २६० ॥

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ सूक्ष्मं साधुसमुद्दिष्टं नियतं ब्रह्मलक्षणं । प्रतिभा त्वस्ति मे काचित्तां ब्रूयामनुमानतः ।
भूयांसो हृदये ये मे प्रश्नास्ते व्याहृतास्त्वया । इदन्त्वन्यत् प्रवक्ष्यामि न राजन्निग्रहादिव ।
इमानि हि प्राणयन्ति सृजन्त्युत्तारयन्ति च । न धर्म्मः परिपाठेन शक्यो भारत वेदितुं ।
अन्यो धर्म्मः समस्थस्य विषमस्थस्य चापरः । आपदस्तु कथं शक्याः परिपाठेन वेदितुं । ९२६०
सदाचारो मतो धर्म्मः सन्तस्त्वाचारलक्षणाः । साध्वासाध्वं कथं शक्यं सदाचारो ह्यलक्षणः ।
दृश्यते हि धर्म्मरूपेणाधर्म्मः प्राकृतश्चरन् । धर्म्मश्चाधर्म्मरूपेण कश्चिदप्राकृतश्चरन् ।
पुनरस्य प्रमाणं हि निर्द्दिष्टं शास्त्रकोविदैः । वेदवादाश्चानुयुगं हसन्तीतीह नः श्रुतं ।
अन्ये कृतयुगे धर्म्मास्त्रेतायां द्वापरे परे । अन्ये कलियुगे धर्म्मा यथाशक्तिकृता इव ।
आम्नायवचनं सत्यमित्ययं लोकसंग्रहः । आम्नायेभ्यः पुनर्व्वेदाः प्रसृताः सर्व्वतो मुखाः । ९२६५
ते चेत् सर्व्वप्रमाणं वै प्रमाणं ह्यत्र विद्यते । प्रमाणेऽप्यप्रमाणेन विरुद्धे शास्त्रता कुतः ।
धर्म्मस्य क्रियमाणस्य बलवद्भिर्दुरात्मभिः । या या विक्रियते संस्था ततः साऽपि प्रणश्यति ।
विद्म चैवं न वा विद्म शक्यं वा वेदितुं न वा । अणीयान् क्षुरधाराया गरीयानपि पर्व्वतात् ।
गन्धर्व्वनगराकारः प्रथमं संप्रदृश्यते । अन्वीक्ष्यमाणः कविभिः पुनर्गच्छत्यदर्शनं ।
विषानानीव गोभ्योऽपि क्षेत्रे कुल्येव भारत । स्मृतिर्हि शाश्वतो धर्म्मो विप्रहीणो न दृश्यते । ९२७०
कामादन्येच्छया चान्ये कारणैरपरैस्तथा । असन्तोऽपि वृथाचारं भजन्ते बहवोऽपरे ।